

Helsingborgs kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter prioriterad tillsyn i Påarps skola
belägen i Helsingborgs kommun

Tillsyn i Påarps skola

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Helsingborgs kommun under våren 2015. Påarps skola besöktes av Skolinspektionen mellan den 25 och den 30 mars 2015.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskapsresultat årskurs 9

Av Skolverkets statistik framgår att det år 2015 är 53 procent av eleverna i årskurs 9 som har uppnått kunskapskraven i alla ämnen, 75 procent är behöriga till yrkesprogram och det genomsnittliga meritvärdet är 184,4 poäng. Högst genomsnittligt betygspoäng har eleverna i ämnena hem- och konsumentkunskap (12,8) och idrott och hälsa (14,3) och lägst har de i ämnena svenska som andraspråk (7,3) och matematik (10,0). En jämförelse av resultaten för årskurs 9 åren 2010-2015 visar att det genomsnittliga meritvärdet varierar mellan 181,3 och 200,0 poäng. Vidare framgår att det är stora skillnader mellan flickors och pojkars resultat (upp till 50 poäng). Statistiken visar även på stor skillnad i måluppfyllelse (upp till 80 poäng) mellan elever vars föräldrar har gymnasial respektive eftergymnasial utbildning.

Kunskapsresultat årskurs 6

Skolverkets statistik för betygen för eleverna i årskurs 6 för år 2014 och 2015 visar att elevernas genomsnittliga betygspoäng ökat något. Båda åren är måluppfyllelsen högst i ämnena hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa samt engelska. Lägst är måluppfyllelsen i ämnena geografi, musik och religionskunskap.

Kunskapsresultat årskurs 3

Enligt skolans uppgifter är det år 2014 hundra procent av eleverna i årskurs 3 som når kunskapskraven i svenska som andraspråk, naturorienterande- och samhällsorienterande ämnen. Det är 89 procent av eleverna som når kunskapskraven i svenska och 87 procent i matematik.

Resultat avseende trygghet och studiero

Av Skolinspektionens enkäter som genomfördes hösten 2014 framgår att eleverna uppfattar att det brister i studiero och att de blir störda av andra elever under lektionerna. Enkäten visar även att eleverna vid Påarps skola upplever sig mindre trygga än övriga svarande elever och att de också är osäkra på om personalen reagerar när elakheter uppstår.

Av enkäten till föräldrarna bekräftas bilden av bristande studiero och trygghet. Även lärarna uppger att studieron och tryggheten inte är bra, och att det tar stor del av undervisningstiden att upprätthålla ordningen.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Föreläggande	2016-01-24
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Föreläggande	2016-01-24
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Föreläggande	2016-01-24
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Ingen brist konstaterad	
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Föreläggande	2016-01-24

I kolumnen "Typ av ingripande" anges den allvarligaste formen av ingripande. Skolinspektionen har meddelat inom det bedömningsområde som granskats. Skolinspektionens bedömningar och datum för när huvudmannen senast ska ha åtgärdat bristerna anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Påarps skola har låga resultat och har haft detta under flera års tid. Tillsynen år 2011 visade att alla elever inte gavs förutsättningar att nå målen samt att elever i behov av särskilt stöd inte fick detta stöd tillgodosett. Även denna tillsyn har visat att det brister i utredningarna av elevers behov av särskilt stöd eftersom skolan fortsätter med extra anpassningar även i de fall de inte är tillräckliga. Detta leder till att det finns elever som inte når de kunskapskrav som minst ska uppnås utan att de blivit föremål för diskussion huruvida de kan behöva särskilt stöd eller inte. Utöver detta visar tillsynen att det är bristande studiero på vissa lektioner, vilket beror på att elever inte alltid får det aktiva lärarstöd som de behöver för att komma vidare i sin kunskapsutveckling.

Även om skolan vidtagit åtgärder som, enligt dem, lett till viss förbättring av studieron, visar tillsynen att det fortfarande finns behov av att vidta ytterligare åtgärder i syfte att höja måluppfyllelsen. Lärarnas metoder för att ta reda på elevernas behov och förutsättningar innefattar i allt för begränsad omfattning ett involverande av eleverna, vilket också tar sig uttryck i att de inte tillsammans med eleverna planerar undervisningen och på det viset ger eleverna ett reellt inflytande över arbetssätt, arbetsformer och innehåll.

För att elevernas resultat ska förbättras behöver huvudmannen och rektorn analysera vad som orsakar och påverkar resultaten. Utifrån denna analys behöver utvecklingsåtgärder planeras och genomföras. För att detta arbete ska bli framgångsrikt behöver analysen och planeringen ske i samverkan med personal och elever och huvudmannen behöver ta ett mer aktivt ansvar för att ge skolan de förutsättningar som krävs för att öka måluppfyllelsen.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Helsingborgs kommun att **senast den 24 januari 2016** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att t.ex. genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål/syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper, intressen och lärstilar och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bl.a. en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Helsingborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Undervisningen innebär ett aktivt lärarstöd för eleverna. (3 kap. 3 § skollagen; 5 kap. 2 § skolförordningen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper)

- Lärarna ser till att eleverna får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. (Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen.

Lärarna ska genom strukturerad undervisning ge samtliga elever ett aktivt lärarstöd under lektionerna.

Lärarna ska svara för att eleverna ges ett reellt inflytande över undervisningens arbetssätt, arbetsformer och innehåll samt att detta inflytande ökar i takt med stigande ålder och mognad.

Motivering till bedömning av brist

Undervisningen innebär ett aktivt lärarstöd för eleverna

Av skollagen framgår att alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Av skolförordningen framgår vidare att eleverna genom strukturerad undervisning ska ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen. Enligt läroplanen ska skolan erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt.

Intervjuade elever i de högre årskurserna vid Pårps skola beskriver att det förekommer lektioner där läraren förväntar sig att de ska kunna arbeta själva med en arbetsuppgift ett helt lektionspass och att läraren varken kontrollerar att de har förstått uppgiften eller att de faktiskt utför den så länge eleverna är någorlunda tysta. En elev beskriver att eleven för att lyckas i skolarbetet skulle behöva "att lärarna ännu bättre hjälper mig, men jag får höra att jag ska ju kunna ta eget ansvar och det kan vara svårt att visa resultat då". Eleverna beskriver vidare att det förekommit i ett ämne att läraren låtit dem "sitta av" flera lektioner i slutet av en termin för att läraren sagt att allt i kursen är genomgången och detta har inneburit att eleverna inte fått någon undervisning i detta ämne under flera lektioner. Eleverna upplever inte att alla lärare anstränger sig för att få dem att ägna sig åt skolarbete, vilket leder till att många elever i stället spelar spel på sina mobiler. Under de observerade lektionerna ser inspektörerna flera exempel som bekräftar elevernas bilder. Det förekommer flera lektioner där stora delar av elevgruppen inte ägnar sig åt skolarbete annat än i korta stunder.

I några fall är det tydligt förknippat med att läraren inte genomför någon strukturerad undervisning, medan det i andra fall handlar om att elever inte genomför de av läraren planerade aktiviteterna, men att detta inte uppmärksammas av läraren.

Även de yngre eleverna beskriver i intervjuerna att det under skoldagen uppstår många tillfällen där de inte upplever att de som elever arbetar med det som läraren tänkt att de ska arbeta med och att de inte upplever att läraren gör något åt detta. Eleverna beskriver att det kan vara hela lektioner som går åt till att reda ut konflikter som uppstått mellan elever under rasten och att läraren då inte är tillgänglig för dem. Eleverna beskriver att de tar hjälp av sina klasskamrater under större delen av sådana lektioner, men att det inte alltid blir så bra eftersom de inte alltid kan hjälpa varandra. Även här bekräftas elevernas beskrivningar av observationerna, då varje byte av arbetsmoment vid flera av lektionerna tar mycket lektionstid i anspråk eftersom det vid dessa byten blir stökigt utan att lärarna ingriper för att komma tillrätta med det.

Även Skolinspektionens enkät till lärare som genomfördes hösten 2014 bekräftar bilden av att mycket lektionstid försvinner då många lärare uppger att det tar upp en stor del av undervisningstiden att upprätthålla ordningen i klassrummet. Vid intervjuerna uppger lärarna att detta beror på att de vid skolan har svårigheter att genomföra lektioner som de planerat. Lärarna beskriver att detta, särskilt i de lägre årskurserna, varit uppe till diskussion och att det finns ett beslut att de ska skapa struktur med hjälp av tydliga lektionsstarter och lektionsavslutningar. Lärarna beskriver dock att detta ännu inte fått genomslag i all undervisning. Lärarna beskriver att det främst sker diskussioner om hur undervisningen fungerar med de närmaste kollegorna, och inte något som hela skolan diskuterar. Lärarna är dock medvetna om att behovet av att skapa struktur i undervisningen är något som hela skolan har behov av.

Enligt rektorn har skolledningens lektionsbesök som genomförs kontinuerligt resulterat i att skolledningen för diskussioner om hur lärarna tar emot eleverna i klassrummet och uttalat förväntningar att de vill att lärarna ska inleda och avsluta varje lektion tydligt. Rektorn menar dock att det är individuellt hur skickliga lärarna är på att genomföra detta. Rektorn bekräftar att det finns behov av att utveckla lärarnas aktiva stöd under lektionerna och att en av förstelärarna därför har uppdraget att jobba med strukturen i klassrummet. Enligt rektorn beror problemen för vissa lärare att vara aktiva i undervisningen på deras svårigheter att skapa goda relationer med eleverna samt på att de heller inte tydliggör målen för eleverna.

Skolinspektionens bedömning

Eftersom eleverna och lärarna uppfattar att det finns lärare som inte ger dem en strukturerad undervisning och heller inte aktivt försäkrar sig om att eleverna bedriver skolarbete, i kombination med rektorns kännedom om att några lärare har problem med att skapa struktur i lärandet uppfyller inte all den undervisning som bedrivs vid skolan författningarnas krav på att vara strukturerad. Huvudmannen och rektorn ska därför vidta åtgärder så att alla lärare genom strukturerad undervisning kan ge sina elever ett aktivt lärarstöd.

Lärarna ser till att eleverna får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Av läroplanen framgår att de demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig ska omfatta alla elever. Läraren ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Läraren ska tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen, och förbereda eleverna för delaktighet och medansvar och för de rättigheter och skyldigheter som präglar ett demokratiskt samhälle.

Intervjuade elever vid Påarps skola beskriver att de sällan får vara med och påverka hur undervisningen ska bedrivas och att detta bland annat beror på att det är få lärare som klargör målen med lektionen för dem. De äldre eleverna tar upp att lärarna snarare använder kursplanerna som en förklaring till varför de inte kan få något inflytande. De exempel på inflytande som eleverna ger handlar om i vilken ordning de ska arbeta med olika uppgifter, vilka läxor och redovisningsformer de ska ha, samt vad de skulle tycka vara roligt att arbeta med när de gjort klart det som läraren bestämt. Det finns elever i alla årskurser som upplever att de har lärare som inte ger dem något inflytande alls över vare sig arbetssätt, arbetsformer eller innehåll. Eleverna tar upp att det finns lärare som fortsätter med samma upplägg av undervisningen, trots att elever vid flera tillfällen har talat om för läraren att sättet de arbetar på och innehållet inte är givande. Eleverna berättar att de har andra lärare som de märker tar till sig av deras synpunkter och att dessa lärares undervisning blir mer givande. De äldre eleverna uppfattar att de via elevrådet ges inflytande över utbildningen som helhet, men att de aldrig där tar upp frågor som handlar om undervisningen, trots att eleverna har mycket synpunkter på densamma. De har inte uppfattat att elevrådet skulle kunna vara ett forum för sådana frågor. De brukar i stället gå direkt till rektorn eller biträdande rektorn och prata om sina synpunkter på undervisningen. Yngre elever beskriver att de inte vågar ha synpunkter till alla lärare eftersom de är rädda för att läraren ska bli arg på dem.

Av inskickade dokument framgår att en klass har som ordningsregel i klassen att "eleverna ska följa instruktioner och inte klaga på lektionsupplägg".

Vid intervjuerna med lärarna blir det tydligt att alla lärare tänker och gör olika avseende elevernas inflytande över undervisningen. De flesta framhåller dock att de sällan ger eleverna annat inflytande än över redovisningsformer. En del lärare anser att detta är tillräckligt eftersom elever ges ett mer indirekt inflytande då de tar till sig av utvärderingar som eleverna medverkar i, samt låter innehåll och arbetssätt emellanåt förändras utifrån elevernas spontana frågor under lektionerna. Några lärare anser att det inte går att ge eleverna inflytande över innehållet eftersom eleverna inte förstår kursplanernas mål, medan andra anser att det är för att kursplanerna är så pass styrande i deras ämne att detta utrymme inte finns. Någon lärare tar upp att arbetsprocessen i sig är tidskrävande varför det inte hinns med, medan någon annan beskriver att dennes elever inte vill ha inflytande. Lärarna uppger att de inte känner till att skolan har elevinflytande som ett utvecklingsområde inom ramen för sitt systematiska kvalitetsarbete.

Skolledningen berättar i intervjun att de håller på att förändra hur de ska organisera skolan till hösten bland annat för att eleverna ska ges ett ökat elevinflytande. Rektorn menar att mentorerna har ett uppdrag att ta upp olika diskussioner med eleverna och att detta ska göras i syfte att ge eleverna inflytande över utbildningen. Ett ökat elevinflytande över undervisningen är ett av skolans utvecklingsområde, eftersom det är identifierat som ett utvecklingsbehov i det systematiska kvalitetsarbetet.

Skolinspektionens bedömning

Eftersom eleverna uppger att alla lärare inte ger dem inflytande över arbetssätt, arbetsformer och innehåll, och även lärare beskriver att de av olika anledningar inte ger eleverna inflytande över undervisningen uppfyller inte verksamheten författningarnas krav i denna del. Trots att rektorn har identifierat behovet av ett ökat elevinflytande över undervisningen som ett av skolans utvecklingsområde under läsåret 2014/2015 i det systematiska kvalitetsarbetet är inte detta utvecklingsbehov känt bland lärarna. Tillsynen visar att det till och med finns lärare som infört regler om att eleverna inte ska få ha synpunkter på undervisningen, vilket kan förklara elevers rädsla för att uttrycka sina åsikter i undervisningen. Huvudmannen och rektorn ska därför vidta åtgärder så att eleverna ges ett reellt inflytande över undervisningens innehåll, arbetsformer och arbetssätt.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Påarp skolas verksamhet inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Helsingborgs kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma t.ex. i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och/eller dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Helsingborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen.

Ansvariga på skolan ska skyndsamt utreda elevers behov av särskilt stöd om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt eller om det finns särskilda skäl för att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.

Motivering till bedömning av brist

Av skollagen framgår att det ska anmälas till rektorn om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt.

Påarp skolas dokument och intervjuer visar att alla lärare är medvetna om uppdraget att göra extra anpassningar och att det finns tydliga rutiner för hur upptäckta behov ska signaleras till rektorn. När sådan signal har getts genomför lärarna i arbetslaget en pedagogisk kartläggning som sedan utgör utgångspunkt för vidare diskussion och utredning i elevhälsoteamet. Intervjuade lärare beskriver att arbetet med att ge särskilt stöd fungerar väl i de fall en utredning har gjorts och åtgärdsprogram upprättats. Lärarna berättar dock att det inte följs upp i fall de extra anpassningar som de gör är tillräckliga och att det leder till att många elever inte får sina stödbehov tillgodosedda. Enligt lärarna har denna uppföljning inte blivit av eftersom de inte längre har klasskonferenser. Vid intervjuerna beskriver lärare att de i sina ämnen inte anmäler till rektorn att en elev riskerar att inte nå målen när de gör bedömningen att eleven inte har inlärnings svårigheter utan eleven uppenbart "struntar i ämnet". De menar vidare att det beror på att särskilt stöd oftast ges inom ämnena engelska, matematik och svenska och inte i praktiska ämnen, vilka ämnen elever ibland kan bestämma sig för att strunta i. Det framkommer vidare att lärare som undervisar i lägre årskurser inte heller anmäler eventuella behov av särskilt stöd i andra ämnen än engelska, matematik och svenska. Lärarna i samverkansklassen beskriver att placeringen i klassen utgör den särskilda stödåtgärden, varför de inte heller anmäler när deras elever har svårigheter i skolarbetet. Eftersom de inte anmäler sker heller inga utredningar av dessa elevers behov av särskilt stöd, trots att de inte bedöms kunna nå kunskapskraven. Lärarnas beskrivningar i intervjun stämmer överens med deras svar i Skolinspektionens enkät hösten 2014.

Elevhälsan bekräftar lärarnas bild av att det finns ett glapp mellan extra anpassningar och övergång till särskilt stöd. De beskriver att det finns flera elever vid skolan där de extra anpassningarna inte räcker för att eleven ska nå ett godkänt betyg, men att dessa elever ändå inte blir föremål för en utredning.

De menar att detta kan bero på en kvarlevande tradition hos lärarna att vidta åtgärder direkt, och att inte invänta en utredning. De tror också att det kan bero på att rutinerna för att anmäla till rektorn om behov av särskilt stöd inte är tillräckligt implementerade, trots att elevhälsans personal upplever att de är tydliga.

Rektorn beskriver också att elever får det särskilda stöd som utredningen visat att de behöver och att skolan noga följer upp dessa insatser, men att skolan inte har betraktat elever som de uppfattar "väljer bort vissa ämnen" som i behov av särskilt stöd. Rektorn bekräftar att skolan inte utreder dessa elevers behov av särskilt stöd, men att skolan för dessa elever vidtar motiverande insatser. Skolledningen beskriver att klasskonferenser avskaffades eftersom de inte fungerade som ett bra system för att anmäla till rektorn om elever befarades att inte nå kunskapskraven, och att det är tänkt att uppföljningen av extra anpassningar ska ske på ämneskonferenserna. Rektorn menar att det pågår en diskussion om hur de ska arbeta med detta på bästa sätt.

Skolinspektionens bedömning

Eftersom utredningen visar att det inte alltid anmäls till rektorn när de extra anpassningar som genomförs inte är tillräckliga eller när elever har andra svårigheter i skolarbetet och detta leder till att elevernas behov av särskilt stöd inte utreds uppfyller inte skolans arbete författningarnas krav inom detta område. Att utredningar inte sker när det är uppenbart att extra anpassningar inte är tillräckligt innebär att skolan saknar kännedom om elevers behov av särskilt stöd. Detta är inte minst allvarligt utifrån det faktum att nästan hälften av skolans elever i årskurs 9 inte når kunskapskraven i samtliga ämnen. Att det finns olika uppfattningar i personalgruppen och hos rektorn kring formerna för uppföljningen gör området än mer viktigt att fokusera på. Huvudmannen och rektorn ska därför vidta åtgärder så att samtliga lärare anmäler eventuella särskilda stödbehov till rektorn så att ansvariga på skolan skyndsamt kan utreda elevers behov när de riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, eller uppvisar andra svårigheter i skolarbetet.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Påarp skolas verksamhet inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Helsingborgs kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de t.ex. inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum, etc. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Helsingborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero. (5 kap. 3 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan avhjälpas på annat sätt.

Utbildningen ska genom strukturerad undervisning utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero.

Lokalerna ska åtgärdas så att de blir ändamålsenliga.

Motivering till bedömning av brist

Av skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Av skollagen framgår vidare att rektor och lärare får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero och för att komma till rätta med en elevs ordningsstörande beteende (skollagen 5 kap. 6 §).

Intervjuade elever i alla åldrar vid Pårups skola upplever att det sällan råder studiero på lektionerna, eftersom många elever gör annat än det som är planerat för lektionen. För en del elever är inte det så störande, men för andra elever leder detta till, enligt dem, att de ofta åker hem från skolan med ont i huvudet. Eleverna beskriver att det hos en del lärare förekommer skrik och bråk under lektionerna eftersom läraren inte har den auktoritet som krävs för att eleverna ska visa respekt, eller för att läraren inte verkar veta hur denna ska göra för att skapa lugn och fokus på skolarbetet.

Skolinspektionens observationer bekräftar elevernas bild av bristande studiero på vissa telefonsamtal till föräldrar fungerar eftersom de menar att det handlar om ett fåtal elever som ofta uppträder ordningsstörande men som inte tar denna åtgärd på allvar. Eleverna uppger vidare att de tycker att ordningsstörande elever får för många chanser av skolan. De uppger att de brukar ha bra samtal med rektorn om hur de ska tänka kring varandras olikheter, men att dessa samtal ändå inte leder till att själva situationen förändras.

Lärarna uppger i intervjuerna att de håller med eleverna om att studieron generellt sett skulle behöva bli bättre på skolan, men betonar att studieron varierar mellan olika klasser. Lärarna problematiserar begreppet studiero och menar att vissa elever förknippar studiero med att det ska vara knäpptyst under lektionerna. Precis som eleverna pekar de på att det ofta handlar om några enstaka ordningsstörande elever som skolan inte riktigt lyckas komma tillrätta med och att även de ser det som att dessa elever får för många chanser. Intervjuade lärare betonar att de inte ser bristande studiero som ett generellt bekymmer för skolan, men är medvetna om att det finns lärare som inte klarar av att ta ledningen i klassrummet. Lärarna beskriver att de kan få tips och idéer från varandra, men att det sällan landar i någon gemensam diskussion kring hur de ska arbeta på skolan som helhet. De beskriver att det egentligen finns idéer om hur man bör arbeta tillsammans för att skapa lugn, men att sådant förebyggande arbete tenderar att inte bli av på grund av alla akuta situationer som uppstår. Intervjuade lärare betonar även att lokalernas utformning vid skolan är en starkt bidragande orsak till svårigheterna att arbeta förebyggande för att skapa trygghet och studiero. Detta eftersom lokalerna är utspridda och de finns många skrymslen och vrår. Detta sammantaget gör att skolenheten är svåröverblickbar och att det finns många utrymmen där elever kan vara ensamma. De svårigheter som skolans lokaler innebär i detta avseende är mycket tydligt för inspektörerna vid observationerna. Till exempel svårigheter för de äldre elever att hitta meningsfulla rastaktiviteter i den genomgångshall där de har sitt uppehållsrum, samt att de i väntan på nästa lektion finns utspridda över ett stort skolområde med många olika ingångar vilka är svåröverblickbara. (Se vidare avsnitt Styrning och utveckling av verksamheten).

Elevhälsans representanter uppger i intervju att det är ett genomgående bekymmer på skolan med den bristande studieron, men att de inte är involverade i något förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero. De menar vidare att det saknas ett gemensamt förhållningssätt, inte minst på grund av många lärarbyten i ett av arbetslagen.

Enligt rektorn har skolan undersökt orsakerna till den bristande studieron och kommit fram till att det bland annat beror på att vissa lokaler är utformade så att ljudnivån lätt blir hög. Skolan har därför gjort insatser för att förbättra studieron. Enligt rektorn lever eleverna ändå kvar i en känsla av att det inte är bra, något som rektorn menar inte stämmer. Även rektorn problematiserar begreppet studiero på motsvarande sätt som lärarna och menar att eleverna kan uppfatta ljudnivån som hög när elever uppmanas att vara aktiva i samtal och diskussion under lektioner. Rektorn är medveten om att det finns lärare som har svårt att lyckas skapa goda relationer med sina elever och att det är det som skolan behöver arbeta mer med. Rektorn uppger att han dock inte sett det som något som varit kopplat till elevernas upplevelse av bristande studiero. Även rektorn beskriver en upplevelse av att elever får för många chanser och menar att det beror på att de verktyg som skollagen ger är trubbiga och att kortare avstängningar inte löser problemen, eftersom dessa kvarstår när eleverna kommer tillbaka efter avstängningen.

Skolinspektionens bedömning

Eftersom en stor andel elever uppfattar brister i studieron och lärare, elevhälsan samt rektorn också uppger att det fungerar olika väl kring i vilken utsträckning undervisningen präglas av studiero, lever inte verksamheten upp till författningarnas krav i detta avseende. Även om begreppet studiero kan problematiseras så som lärare och rektor gör, har utredningen visat att det eleverna finner bristfälligt är det faktum att det finns elever som ägnar sig åt annat än skolarbete under lektionerna. Även om vissa lokalmässiga åtgärder har vidtagits för att förbättra studieron visar utredningen att dessa inte har varit tillräckliga och att det fortfarande finns lokalmässiga svårigheter vid skolan. Huvudmannen och rektorn måste därför vidta åtgärder för att säkerställa att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero..

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Påarp skolas verksamhet inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Helsingborgs kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder.

Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Helsingborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen.

Rektorn ska utifrån en analys av resultaten besluta om nödvändiga utvecklingsåtgärder.

Rektorn ska genom aktivt ledarskap se till att de planerade utvecklingsåtgärderna genomförs.

Motivering till bedömning av brist

Av skollagen framgår att rektorn ansvarar för att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen och att detta dokumenteras. Detta systematiska kvalitetsarbete ska genomföras på skolenhetsnivå, under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet och inriktningen på arbetet ska vara att målen för utbildningen, de nationella målen, uppfylls. Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Av läroplanen framgår att skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot de nationella målen och att huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att verksamheten ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas.

Ett sådant arbete måste ske i ett aktivt samspel mellan skolans personal och elever och i nära kontakt med såväl hemmen som med det omgivande samhället.

Intervjuerna av rektorn och lärarna vid Påarps skola visar att det finns en planering av hur det systematiska kvalitetsarbetet ska genomföras. Enligt intervjuade lärare har dock inte detta riktigt blivit genomfört av olika anledningar. Lärarna uppfattar till exempel inte att de varit med och analyserat kunskapsresultaten på skolenhetsnivå, även om de har följt upp resultaten i sitt eget ämne och årskurs. Enligt rektorn är det skolledningen som genomfört en analys av resultaten, men att det är svårt att dra slutsatser då resultaten varierar mellan åren. Rektorn framhåller att det återkommande problemet för skolan är andelen elever som lämnar skolan utan att nå kunskapskraven i samtliga ämnen. Enligt rektorn beror det på att det finns elever som medvetet valt att inte anstränga sig i vissa ämnen och att det i skolans upptagningsområde finns en kultur som sanktionerar ett sådant förhållningssätt. Denna förklaring av resultaten framkommer även i lärarintervjuerna. Intervjuade lärare är medvetna om att skolan har låga resultat och menar att det i sig utgör utgångspunkten för skolans kvalitetsarbete.

Rektorn och lärarna beskriver att skolan utifrån detta har tagit fram åtgärder för att utveckla utbildningen. Enligt lärarna tas dessa fram i dialog med skolledningen som de upplever lyssnar och förstår de behov som de uttrycker. De upplever dock att det som planeras inte blir genomfört eftersom de upplever att rektorn har för mycket att göra för att verkligen hinna leda det pedagogiska utvecklingsarbetet. De ger exempel på att de beslutat att införa mer struktur i lektionerna (se vidare avsnitt undervisning och lärande), men att det inte implementerats och att de ska utvärdera sin undervisning men att rektorn inte ställer krav på att dessa ska lämnas in. Enligt lärarna beror det på att det inträffar många allvarliga akuta konflikter och att elever med stora stödbehov tar skolledningens tid i anspråk. Lärarna uttrycker att det finns behov av en röd tråd i det arbete som genomförs vid skolan. De beskriver att rektorn trycker på det som lagen säger till exempel avseende arbete med att skapa studiero, men att det saknas gemensamma ställningstaganden om hur de faktiskt ska göra när det blir oroligt på lektionerna, vilket leder till att de gör olika. Rektorn bekräftar att lärarna arbetar olika, att de arbetar för att förändra detta, men att det är ett arbete som tar lång tid.

Lärarna beskriver också att de upplever att de stödresurser som finns att tillgå inte är tillräckliga utifrån elevernas behov av särskilt stöd. Lärarna menar att idén om att särskilt stöd ska ges inkluderat, leder till att de inte ordentligt tar tag i problemen som finns (se vidare avsnitt Extra anpassningar och särskilt stöd).

Lärarna tar även upp att lokalerna är utspridda, att de inte längre kan använda fritidsgårdens lokal som uppehållsrum, samt fått en mer begränsad tillgång till folkbiblioteket som försvårande förutsättningar för att åstadkomma god kvalitet i verksamheten. Även inspektörerna kunde iaktta hur dessa lokaler står låsta och otillgängliga under skoltid och att skolans elever får vara i korridorer där det är svårt att skapa utrymme för några mer stimulerande rastaktiviteter eller för rekreation och vila (se vidare avsnitt Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling). Rektorn bekräftar att skolans förutsättningar i form av tillgång till fritidsgård och skolbibliotek inneburit försämringar, även om skolan gör vad de kan för att kompensera dessa. Inom de olika arbetslagen förs diskussioner om att använda resurser annorlunda, genomföra förändringar i schemat, etc. De menar dock att dessa diskussioner alltför sällan landar i konkreta beslut. De beskriver att arbetet i skolan bedrivs i små grupper. En lärare uttrycker det som att "det finns öar där det fungerar och sen finns det nog personal som är helt isolerade också. Och ärligt talat beror det ju en del på hur de fysiska förutsättningarna är på den här skolan." Rektorn har också identifierat hur vissa lokaler bidrar negativt till möjligheter att skapa studiero då ljudvolymen lätt blir hög i dessa och kring detta vidtagit åtgärder som enligt rektorn inneburit vissa förbättringar.

Skolinspektionens bedömning

Eftersom lärarna inte upplever att de medverkar i en analys av resultaten på skolenhetsnivå där de diskuterar om vad som orsakar och påverkar resultaten och lärarna heller inte upplever att de utvecklingsåtgärder som planeras genomförs uppfyller inte verksamheten kraven på ett systematiskt kvalitetsarbete. Att skolledningen genomför analyser räcker inte för att lärarna ska medverka i en sådan analys. Då skolans resultat under lång tid är låga är det viktigt att planerade utvecklingsåtgärder genomförs och att dessa utvecklingsåtgärder är beslutade utifrån en analys av vad som orsakar och påverkar resultaten. I en sådan uppföljning ska även ingå hur resurser används samt om lokalerna är ändamålsenliga. Huvudmannen ska vidta åtgärder så att rektorn genom ett aktivt ledarskap kan styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. I detta ingår att utifrån en analys av vad som orsakar och påverkar resultaten långsiktigt planera och genomföra utvecklingsåtgärder. Detta arbete ska också dokumenteras.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Påarp skolas verksamhet inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Helsingborgs kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Övriga arbetsområden**Bedömning och betygssättning**

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom t.ex. erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav inom dessa arbetsområden.

Beslut

2015-10-21

19 (21)

Dnr 43-2014:7869

På Skolinspektionens vägnar

Ebba Svartz

Beslutsfattare/Undervisningsråd

Helena Olivestam Torold

Föredragande/Undervisningsråd

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Påarps skola

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för.

Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Pårps skola

Pårps skola ligger i orten Pårp vilken är belägen en mil öster om centrala Helsingborg. Vid Pårps skola bedrivs verksamhet i förskoleklass och grundskolans årskurser 1–9 samt fritidshem. Detta beslut omfattar enbart verksamheten i förskoleklass(F) och grundskola. Det går 458 elever i skolan, varav 44 i förskoleklass. Skolan leds av en rektor som till sin hjälp har två biträdande rektorer. Lärarna är organiserade i tre arbetslag, F-3, 4-6 samt 7-9. Vid skolan finns en så kallad samverkansklass till vilken elever från andra skolor i kommunen och även elever från andra kommuner kan söka sig. I klassen tas enbart emot elever med vissa specifika diagnoser och personalen i denna klass bildar i praktiken ett eget arbetslag. I namnet samverkansklass ligger att personalen har utarbetade samverkansformer med andra myndigheter som eleverna kan behöva ha kontakt med.